

1848 fordeltes Forretningerne imellem 2 Departementer. 1ste Departement overtog Kirkevæsenet, 2det Departement fik overdraget samtlige med Undervisnings- og Skolevæsenet og deslige forbundne Anliggender samt fra 1859 tillige Kunstanstalterne.

Ved kongelig Resolution af 31. Marts 1855 blev, efter at den fornødne Bevilling i dette Øjemed var stillet til Disposition paa Finansloven, indtil videre oprettet et 3die Departement for det lavere Undervisningsvæsen, som altsaa udskiltes fra 2det Departement, og denne nye Departementschefspost forenedes med et, ligeledes indtil videre oprettet Overdirektørembede for Borger- og Almueskolevæsenet. Øjemedet med dette Dobbeltembedes Oprettelse var dels det paa et Tidspunkt, da velbegrundede Ønsker om Gennemførelsen af tidsvarende Reforme i Organisationen af det hele Borger- og Almueskolevæsen fremførtes fra alle Sider med stor Styrke, at udruste Ministeriet med de fornødne Kræfter til at lade foretage de Forarbejder, der maatte gaa forud for Iværksættelsen af saadanne Reforme, dels at stille til Ministerens Raadighed en Mand, hvem det ved Siden af Departementschefgerningen kunde overdrages ved aarlige Besøg paa Seminarierne og jævnlige Inspektionsrejser til Skoler i Land og By at gøre sig bekendt med Skolevæsenets Tilstand og ved Forhandling med de lokale Autoriteter at søge at indvirke paa og fremme Skolevæsenets tilfredsstillende Udvikling i Almindelighed, samtidig med at Vedkommende selv gennem disse personlige Iagttagelser og Undersøgelser rundt om i Landet fik Lejlighed til at indhente de for Gennemførelsen af hensigtsmæssige Reforme i Skolevæsenet nødvendige Erfaringer. En Forening af disse to Embeder i een Person var naturligvis kun mulig, fordi Omraadet for og Omfanget af de Interesser og Opgaver, der den Gang var knyttet til Folkeskolevæsenet, var saa langt mindre end nu, og fordi Antallet af de Sager, ogsaa Folkeskolevæsenet i snævrere Forstand vedrørende, der kom til Behandling i Ministeriet, den Gang kun udgjorde en Brøkdal af, hvad der nu er Tilfældet; det skal i saa Henseende blot anføres, at Arbejdet i Skolekontoret foruden af dettes Chef bestredes af een Fuldmægtig, een Volontør og een Skriver. Statskassens aarlige Udgift til det samlede Folkeskolevæsen androg da ikke 200,000 Kr., medens Udgifterne nu er mellem 7 og 8 Mill. Kr. Det var, som be-

kendt, Monrad, der overtog og i Aarene 1855—59 beklædte den ovennævnte Stilling som Departementschef og Overskoleledertør, til hvilken han sikkert i Forvejen var designeret. Skoleloven af 1856 og talrige andre betydningsfulde Reforme paa Undervisningsvæsenets Omraade, navnlig i Retning af en forbedret Læreruddannelse, skyldes ham.

Det ovenomhandlede 3die Departement nedlagdes igen den 1. April 1866, og dets Kontor overgik nu til 1ste Departement (Departementet for Kirkevæsenet), men ved kongelig Resolution af 30. Januar 1872 nedlagdes ogsaa dette Departement, og Departementschefsføretningerne varetoges derefter delvis af Kontorcheferne og af Chefen for 2det Departement. Ved Lov Nr. 29 af 11. Marts 1892 oprettedes 1ste Departement paa ny og overtog da alene Kirkevæsenets Anliggender, medens 2det Departement beholdt begge Skoleafdelingerne.

Det Tidspunkt turde imidlertid nu være kommet, da en Deling af 2det Departement i to selvstændige Departementer, et for det højere Undervisningsvæsen og de øvrige under nuværende 3die Ekspeditionskontor henlagte Sager og et for Folkeskolevæsenet og alle de dermed beslægtede, under Ministeriets nuværende 2det Ekspeditionskontor sorterende Anliggender, er blevet nødvendig. Den store Udvikling, der paa Skolevæsenets Omraade har fundet Sted i Løbet af de sidste 10—12 Aar, har uundgaaelig medført en ganske overordentlig Forøgelse af Arbejds mængden i de to Kontorer. Nogle Tal ville bedre end andet vise dette. Medens det samlede Antal af udgaaede Breve og Ekspeditioner fra 2det Ekspeditionskontor i Aarene fra 1892 til 1899 inklusive holdt sig næsten konstant paa henimod 7,000, hvoraf ca. $\frac{1}{5}$ vedrørende Tilsynet med Skolelærernes pligtige Enkeforsørgelse, er Tallet for dette Kontor, væsentligst naturligvis som Følge af Skolelovene af 1899 og 1904 og af den Omstændighed, at største Delen af det Provsterne hidtil paahvilende Tilsynsarbejde med Lærernes Enkeforsørgelse blev lagt over paa Ministeriet, steget saaledes, at det i normale Aar, f. Eks. nu i 1910, udgør ca. 20,000, hvoraf ca. $\frac{1}{3}$ vedrørende Enkeforsørgelsen. Lønloven af 27. Maj 1908 bragte Brevantallet i 1908 og 1909 midlertidigt yderligere op til henholdsvis ca. 22,400 og 30,700; det særlig store Tal for 1909 skyldes udelukkende Enkeforsørgelsen.

For 3die Ekspeditionskontors Ved-